

น้ำปลา น้ำตา

ภก.กฤษ โชติการณ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

“ฉันจะฆ่าตัวตาย” เสียงที่ดังขึ้นตรงหน้าในทันทีทันใดกระตุกผมจากกองเอกสารตรงหน้า เงยหน้าขึ้นมองเจ้าของเสียง สตรีวัยสามสิบเศษ หน้าตาสะสวย

“ฉันจะฆ่าตัวตาย หากโรงงานฉันถูกปิด !” เธอพูดประโยคเดิมซ้ำอีกครั้งด้วยเสียงสั่นเครือ แล้วตามมาด้วยเสียงสะอื้นให้ ผมหยิบกระดาษทิชชูตรงหน้าให้เธอซับน้ำตาที่ไหลหลังพรั่งพรูออกมาอย่างกับทำนองตก

“มันเกิดอะไรขึ้นหรือครับ” ผมถามเธอเสียงราบเรียบ พร้อมพยายามนึกทบทวนความทรงจำว่าเธอคือใคร เหตุใดมาบอกว่าจะฆ่าตัวตายตรงหน้าเรา คงพอจะนึกภาพออก หากมีผู้หญิงหน้าตาสะสวยมาบอกว่า จะฆ่าตัวตายต่อหน้าเจ้าหน้าที่หนุ่ม คนที่ได้ฟังทันทีจะคิดไปถึงเรื่องอะไรจากนั้นเธอก็เริ่มเล่า

“คุณจำฉันไม่ได้เหรอ อาทิตย์ก่อนคุณพาตำรวจและเจ้าหน้าที่ อย.ไปจับโรงงานน้ำปลาดัน และสั่งปิดโรงงาน คราวนั้นฉันจะมีชีวิตอยู่อย่างไร สามฉันเพิ่งตายเดือนที่แล้ว ลูกฉันสองคนเพิ่งจะเรียนประถม ลูกน้องฉันยี่สิบคนเขาจะกินอะไร ครอบครัวพวกเขาจะอยู่อย่างไร ?” พูดจบเธอก็ปล่อยโฮออกมา อย่างไม่อายใคร เพื่อนร่วมงานเริ่มหันมามองเป็นจุดเดียวกัน พร้อมบางคนหันหน้าไปซุบซิบ ผมหยิบกระดาษทิชชูให้เธออีกครั้ง หลังจากเธอร้องไห้จนพอและหยุดสะอื้นสะอื้น ผมก็พูดปลอบเธอไปว่า “ขอให้ใจเย็น ๆ การฆ่าตัวตาย ไม่ใช่ทางออกของปัญหา แต่จะสร้างปัญหาใหม่ตามมา ลูก ๆ จะอยู่อย่างไรลูกน้องจะเป็นอย่างไร” เธอหยุดสะอื้นสะอื้นแต่ยังมีคราบน้ำตาอาบแก้ม

อุไร คือชื่อของเธอ อดีตเธอมีอาชีพเป็นนักร้องประจำห้องอาหารแห่งหนึ่งในจังหวัดใหญ่ข้างเคียง เป็นนักร้องระดับแม่เหล็ก ในแต่ละวันจะมีเสียทั้งหนุ่มทั้งไม่หนุ่ม มาเที่ยวและคล้องพวงมาลัยให้เธอทุกคืน จนมีรายได้ต่อวันมากกว่าเพื่อนร่วมอาชีพทุกคน มีเสียหนุ่มใหญ่คนหนึ่งมาเที่ยวทุกวันซื้อเสียชัย แนะนำตัวและแสดงความจริงใจว่าเป็นเจ้าของโรงงานน้ำปลาแห่งหนึ่ง เป็นม่าย ภรรยาเสียชีวิต มาเที่ยวคาเฟ่และคล้องพวงมาลัยให้เธอทุกวัน จนในที่สุดเอาชนะใจเธอได้ มีงานแต่งงานจริงจัง ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน เสียชัยมีลูกติดมาด้วยสองคนชาย หญิง กำลังเรียนชั้นประถมปีที่หก และปีที่สาม

จากชีวิตนักร้องคาเฟ่ระดับดาว เปลี่ยนตัวเองมาเป็นเจ้าแม่ในวัยสามสิบต้นพร้อมลูกติดสามีสองคน ซึ่งเธอก็ไม่ได้รังเกียจ ให้ความรักและดูแลเลี้ยงดูเสมือนเป็นลูกแท้ ๆ ของเธอเอง

ดังสายฟ้าฟาด เช้าวันหนึ่งสามีของเธอ เสียชีวิตสิ้นลมในห้องน้ำที่บ้าน เส้นโลหิตในสมองแตก หลังนอนโรงพยาบาลได้หนึ่งสัปดาห์ก็สิ้นใจอย่างสงบ ทั้งกิจการโรงงานน้ำปลา คนงานยี่สิบชีวิต พร้อมลูกติดสองคนตกไปอยู่บนความรับผิดชอบของอุไร อย่างไม่ทันได้เตรียมตัวเตรียมใจ

ย้อนไปเมื่อสัปดาห์ก่อน ทางหน่วยงานได้รับการประสานจาก ออ.ส่วนกลางว่าได้รับเรื่องร้องเรียนว่ามีการผลิตและจำหน่ายน้ำปลาปลอมที่ใช้ฉลากยี่ห้อดัง และฝ่ายสืบสวนสอบสวนได้ข้อมูลแน่ชัดว่าแหล่งผลิตอยู่ในพื้นที่ต่างอำเภอแห่งหนึ่งในจังหวัด ทีมสารวัตรอาหารและยาจากส่วนกลางได้ประสานตำรวจภาค และตำรวจท้องที่ลงมาดำเนินการจับกุมดำเนินคดี ในฐานะเจ้าของพื้นที่ต้องออกไปร่วมดำเนินการจับกุมด้วย

วันนั้น ฝนตกปรอย ๆ ตลอดทั้งวัน บนรถตู้พร้อมคนขับรถเพียงสองคน เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ทำงานคุ้มครองผู้บริโภคในจังหวัดเล็ก ๆ แห่งหนึ่งทางภาคอีสานต้องทำงานเพียงลำพัง ทั้งด้านอาหาร ด้านยา ด้านสถานพยาบาล ระหว่างทางที่เดินทางไปบนเส้นทางลูกรังแฉะและเข้าไปในหมู่บ้าน ทำให้พอมีเวลาทบทวนกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงาน แวบหนึ่งของความคิดเกิดคำถามว่า “เภสัชกรอย่างเรา ต้องมาทำงานอะไรกันนี้ ”

ถึงที่นัดหมาย เป็นอาคารโรงเรือนหลังคาสังกะสี เสาไม้ไผ่เย็บ กลิ่นอันรุนแรงของน้ำปลาโชนมากระทบนาสิก กระตุกความคิดให้กลับมาอยู่กับความจริง ตรงหน้า ตำรวจในเครื่องแบบ จากเครื่องหมายประดับยศบนอกทำให้ทราบว่าเขาคือหัวหน้าชุดเข้ามาพูดคุย พร้อมเจ้าหน้าที่ชายวัยกลางคนในเสื้อแจ็คเก็ตสีดำ ปักกลางหลังว่า FDA และหญิงชายอีกสองคน แนะนำตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ ออ. มาจากส่วนกลาง ที่โทรมาคุยเมื่อวันก่อน ตรงหน้าเป็นสตรีวัยสามสิบเศษ หน้าตาสวยสะดุดตา แต่งแต้มด้วย

เครื่องสำอางบางเบา แต่สีหน้าวิตกกังวลรอให้ปากคำ รอบ ๆ บริเวณโรงงานมีคนงานทั้งชาย หญิง สักประมาณยี่สิบคนถูกสั่งให้ไปอยู่รวมกันในมุมหนึ่งของบริเวณโรงงาน เจ้าหน้าที่ ออ. เริ่มสอบถามปากคำทุกคน ทีละคน ๆ พร้อมเขียนบันทึกคำให้การการทำงานผ่านไปอย่างเชื่องช้า และเต็มไปด้วยความอึดอัดมากขึ้น ๆ จนพอนคลายลงในที่สุด

ในตอนท้ายของการเขียนบันทึกคำให้การ ผมถูกขอให้ลงชื่อจับกุม และหัวหน้าชุดจับกุมแจ้งกับสตรีสายนางนั้น ซึ่งเราทราบในเวลาต่อมาว่าเป็นเจ้าของโรงงานโรงงานจะต้องถูกปิด เพราะกระทำผิดกฎหมาย ผลิตอาหารปลอม เพราะแสดงฉลากเพื่อลวง เป็นการทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด เจ้าของโรงงานต้องถูกดำเนินคดีอาญา มีโทษถึงจำคุก หลังเซ็นชื่อในบันทึกคำให้การและบันทึกคำให้การ ทุกคนก็จากมา ท่ามกลางความมึนงงสับสน ซ้ำซ้อนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของเจ้าของโรงงานและคนงานทุกคน สตรีเจ้าของโรงงานต้องขึ้นรถไปกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อไปให้ปากคำต่อที่สถานีตำรวจ

หลังตั้งสติและตั้งหลักได้ เธอเริ่มสงบผมก็เริ่มพูดคุยกับเธอว่าทุกอย่างมีทางออก เราสามารถผ่อนหนักเป็นเบาได้ เรื่องทางคดีก็ต้องแล้วแต่ความเมตตาของศาล ให้คำแนะนำให้เธอรับสารภาพ ให้การไปตามข้อเท็จจริง ส่วนเรื่องโรงงานที่ถูกสั่งปิด สามารถกลับมาขอเปิดใหม่ได้ หลังสถานการณ์คลี่คลาย เธอดูคลายความกังวลและไหว้ขอบคุณผมที่เห็นใจและเข้าใจเธอก่อนจากนั้น

หลังจากนั้นเดือนต่อมาเธอก็กลับมาพร้อมเอกสารมายื่นขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตน้ำปลาในชื่อใหม่ ยี่ห้อใหม่ พร้อมแบบแปลนการก่อสร้างใหม่ แต่ก็สร้างในที่เดิม พร้อมพูดอย่างดีใจว่าศาลตัดสินคดีของเธอแล้ว โทษจำคุกรออาญาเพราะศาลเมตตา และมีปรับเป็นเงินส่วนหนึ่ง เธอทำตามคำแนะนำของผม มาวันนี้เธอจะลุกขึ้นสู้และมาขออนุญาตตั้งโรงงานใหม่ ขอเลขทะเบียนอย. ใหม่ แต่ยังขาดเรื่องเงินทุนอยู่บางส่วน ผมก็แสดงความยินดีกับเธอ พร้อมให้คำแนะนำเรื่องเงินทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ และเป็นตัวกลางประสานกับ อย. ส่วนกลางเรื่องการปรับปรุงสถานที่ผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำปลาที่ปลอดภัย ซึ่งต้องขออนุญาตให้ถูกต้องไปที่ อย. ส่วนกลาง

จนกระทั่งบ่ายวันหนึ่ง ในเดือนธันวาคมของปีเดียวกันนั้น สัปดาห์สุดท้ายของเดือนและใกล้วันสิ้นปี เสียงเพลงปีใหม่แว่วมา ชักกลุ่มให้การทำงานในช่วงท้ายของปีเป็นไปอย่างผ่อนคลายและนึกถึงงานเลี้ยงฉลองวันส่งท้ายปีเก่า ขึ้นปีใหม่ที่จะมาไม่ถึงในไม่กี่วันข้างหน้า

“สวัสดีปีใหม่ค่ะ หมอ” เสียงใสทักทายพร้อมกลิ่นน้ำหอมตรงหน้าทำให้ผมเงยหน้าขึ้นมองอีกครั้ง ในขณะที่แรกจำไม่ได้ว่าสตรีสาวสวยตรงหน้า

คือใคร เธอมาพร้อมกระเช้าของขวัญปีใหม่เป็นผลไม้หลากชนิด ถามว่าจำเธอได้ไหม ผมก็ตอบไปว่า “คล้ายคล้ายคล้าอยู่ครับ”

เธอก็รับเฉลยว่า เธอคืออู๋ เจ้าของโรงงานน้ำปลา วันนี้เธอมาสวัสดิ์ปีใหม่ และมาขอบคุณที่ช่วยให้เธอไม่ต้องฆ่าตัวตาย และเธอก็กลับมาเปิดโรงงานน้ำปลาใหม่อีกครั้งหนึ่ง แม้ว่าจะเป็นยี่ห้อใหม่ไม่ต้องไปใช้ชื่อของคนอื่น แต่ลูกค้าเก่าของสามีเธอยังให้ความเมตตาซื้อออเดอร์มาอย่างสม่ำเสมอและธุรกิจเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เธอมีความสุขกับการทำงานและในหน้าที่เจ้าของกิจการ แม้ว่าเธอจะต้องเรียนรู้ใหม่ทั้งหมด ทั้งการผลิต การตลาด การทำบัญชี การดูแลลูกค้า แต่เธอก็ค่อย ๆ ทำไปจนได้ดี ลูกน้องเก่าของสามีก็ช่วยเธอได้มาก หลังพูดคุยกันสักพักเธอก็ยกมือไหว้ขอลากลับไปพร้อมไม่ลืมขอบคุณอีกครั้ง

ผมนั่งลงและยิ้มกับตัวเอง ก่อนหน้านี้ยังถามตัวเองหลายครั้งว่าเหตุใด เราต้องมาทำงานนี้ทั้งที่มีทางเลือกอื่นให้เลือก วันนี้มีคำตอบแล้ว งานเราทั้งจะต้องให้ความปลอดภัย และความมั่นใจกับผู้บริโภคแล้ว ยังต้องดูแลผู้ประกอบการให้เขาอยู่ได้ให้เขาสร้างงาน ที่เป็นงานสุจริต ให้เขาสร้างรายได้ให้ตนเอง ให้ชุมชน ตลอดจนให้ประเทศชาติได้

หลังจากนั้นผมก็เอนตัวลงเก้าอี้ พร้อมยกถ้วยชาเขียวอุ่น ๆ ขึ้นจิบ